

HALOTTAINK

- Dr. Mészáros Lajos** egri főegyházm. korm. ápr. 18-án Egerben (72,49)
- Taróczy Antal SchP**, tem. máj. 8-án Debrecenben (76,50)
- Kuchta András** c. kanonok, ny. esp. pléb. máj. 8-án; tem. Zagyvapálfalván (94,72)
- Tóth József OP** érs. tan. máj. 9-én; tem. máj. 21-én Budapesten (68,34)
- Legányi Béla Norbert OSB** ny. pannonhalmi főap. máj. 13-án Pannonhalmán (81,63,57)
- Herczeg Rezső Frigyes** ny. pléb. máj. 13-án; tem. Deákiban (Csehszlovákia) (84,65,59)
- Semjén Jeriga Vendel** ny. pléb. máj. 15-én USA-ban; tem. Ekecsen
- Dr. Szalay Sándor Szalvátor OFM** máj. 14-én; tem. máj. 19-én Pannonhalmán (86,60)
- Büdi Ferenc** tb. főesp., pléb. máj. 21-én; tem. máj. 28-án Mogyoródon (72,48)
- Takács Sándor SJ** máj. 23-án; tem. jún. 4-én Budafokon (68,50,40)
- Molnár Tibor** v. egri egyházm. és Brazíliában működő pléb.; tem. máj. 25-én Lourdes-ban (80,56)
- Uhrin György** c. apát máj. 30-án; tem. jún. 9-én Endrődön (56,32)
- Porvay János** érs. tan., ny. hittanár jún. 10-én Kalocsán; tem. Baján (82,58)
- Hárosi Antal** egri főegym. érs. tan., ny. lelkesz (82,59)
- Bercsényi László** c. esp. jún. 1-én Székesfehérvárott (80,57)
- Básti János** ny. lelk. jún. 3-án; tem. jún. 11-én Pestlőrincen (73,48)
- Szabó József** ny. pléb. jún. 9-én Sárvárott (80, 55)
- Iván László** esp. pléb. jún. 2-án Szombathelyen (65,41)
- Albert János** tb. esp., v. kozármisleri pléb. jún. 11-én Siklóson; tem. Fekeden (72,48)
- Villányi László Anaklét OSB** jún. 16-án Pannonhalmán (75,56,51)
- Kiss Balázs** tb. kanonok, pléb. jún. 15-én Hatvanban; tem. Páhiban (82,57)
- Dr. Steixner Antal** tb. kanonok, ny. pléb. jún. 16-án Szentjakabfán (85,61)
- Kenéz Rudolf** c. apát, ny. esp.-pléb. jún. 24-én; tem. Székesfehérvárott (80,56)
- Dr. Magass Miklós** tb. kanonok, ny. pléb. júl. 1-én; tem. Óbudán (74,50)
- Pápai György** ny. pléb. júl. 1-én Székesfehérvárott (58,34)
- Dr. Bacsóka Béla** kanonok, szem. rektor, parochus Nyíregyházán; tem. júl. 9-én (73,46)
- Albrecht József** c. esp., ny. hidegkúti pléb. júl. 10-én Székesfehérvárott; tem. Veszprémben (76,50)
- Csaba László P. Szilvián OFM** júl. 11-én; tem. Youngstown-ban (USA) (65,39)
- Hekli János** pléb. júl. 12-én; tem. Mocsán (63,38)
- Áron István P. Viváld OFM** gyulafehérvári házfőnök, Esztelneken; tem. júl. 12-én (84,54,61)

- Bús József** érs. tan., ny. pléb. júl. 18-án Salgótarjánban; tem. Karancsbeszterce (78,55)
- Barócsi József** ny. pléb. júl. 19-én Bujon (60,27)
- Nagy János SDB** érs. tan., ny. pléb. júl. 20-án; tem. Domaháza (73,51,44)
- Rózsavölgyi László** a XXIII. János pápa Szeretetotthon lelkésze aug. 2-án; tem. Budapesten (68,45)
- Langhammer Béla** ny. hittanár; tem. aug. 3-án Székesfehérvárott (93,69)
- Dr. Kardos József** tb. kanonok, pléb. aug. 5-én; beszterce Budapesten a Bakáts téri templomban (66,40)
- Káplár István** gör. kat. lelk. nyírbátorfalvai parochus (51,24)
- Kátor András** pléb.; tem. Lekéren (62,37)
- Fülöp Péter** c. kanonok, pusztamonostori pléb. júl. 31-én; tem. Egerben (78,55)
- Sarlós György** ny. várdombi esp.-pléb. júl. 28-án; tem. a Pécs-belvárosi templom kriptájába (76,52)
- Domanits József SJ** aug. 19-én Budapesten (89,66)

Elhunyt paptestvéreinket foglaljuk meméntóinkba!

Dr. KESZI (KÖHNEL) JÓZSEF
(1905—1986)

Magyarországban született Aquinói Szent Tamás napján. Kovácsmester édesapjától örökölte vasfizikumát, édesanyjától pedig meleg, jó szívet. A jó nyelvtelhetségű fiú először német-francia tanárnak készült, két évig Eötvös kollégista volt. (Később is jól beszélt a németen kívül angolul és franciául.) 1926-ban követte a hivatás szavát. Prohászka Ottokár az innsbrucki Canisianumba küldte tanulmányai végzésére.

Itt főként a szentemlékű régens, P. Hofmann volt rá nagy hatással. Szobája falán egész életén keresztül ott volt. P. Hofmann képe. Törekvő, vasakarató és imádságos kispap volt, akit társai tanár úrnak vagy tanárkának szólítottak, de példaképüknek tekintették. Újonnan jött, fiatal kispaptársait szerető gondnal irányította. 1931 Szent Anna ünnepén szentelték pappá; első szentmiséjét Székesfehérvárott mutatta be. Egyévi kiegészítő innsbrucki tanulás után Budafok-Belvárosban lett káplán a szintén Innsbruckban végzett Posch apát mellett. Azután egy évet az aulában dolgozik, mint püspöki irodai jegyző. 1933-ban a neki jobban megfelelő munkakörbe, a szemináriumba kerül, ahol 1940-ig tanít dogmatikát. Egy évet prefektus is, majd hat éven keresztül a szeminárium gondnoka. A szeminárium ezekben az években zsúfoltan tele van, így a székesfehérvári papság nagy részének tanára és előjárója. Főként mint prefektus az innsbrucki „bizalmi” rendszert igyekszik megvalósítani a szemináriumban: nem akar sem nyomozó, sem ellenőr lenni; ennek fejében ígérjék meg a kispapok, hogyha valaki vét a fegyelem vagy a rend ellen, az magától jelentkezik. . . 1940 és 49 között Vértesbogláron plébános a háború, a front és — Vértesboglár sváb község lévén — a kitelepítés nehéz éveiben. Temetésénél megható volt, hogyan hálálkodott a vértesboglári egyházközségi elnök ottani munkájáért: a rendkívüli nehéz időkben nemcsak buzgó lelkipásztora, de szerető atya is volt a községnek. A legnehezebb napokban még a plébánia épületét is rendelkezésére bocsátotta híveinek.

Koporsója előtt a csákváriaknak még több köszönnivalójuk volt a náluk töltött harmincöt év munkájáért és imáért. Az Ybl Miklós építette, szinte székesegyházszerű

remek templom oltára, gyóntatószéke és szószéke volt tanúja papi buzgóságának és imádságos életének. Itt adorált, elmélkedett, imádkozta breviáriumát és rózsafüzérét. A szociális otthon öreg nővérei pedig most is imádkoznak érte, hiszen hosszú éveken keresztül gyóntatójuk volt és tartott nekik hetenként szentbeszédet.

Huszonöt éven keresztül volt a vértessaljai kerület esperese. Paptestvérei nála mindig a melegszívű jóbarátira, okos tanácsadóra és fejedelmi házigazdára találtak. Éveken át ő maga tartotta a havi papi rekollekciókat. Papi lelki gyakorlatok vezetésére pedig az egyházmegye határain túl is szívesen látták. Gyakran hívták őt nagybőjti triduumok vezetésére is. — A csákvári plébánia kapuja mindenki számára nyitva állt. Közvetlen lelkipásztori tevékenységén túl részt vett az egyházmegye egyéb munkáiban is.

Fáradozásáért nem várt elismerést vagy kitüntetést. Amikor püspöke tiszteletbeli kanonokká nevezte ki, nem fogadta el. Ő földi jutalmat nem várt; a címnek és rangnak mindig ellensége volt.

Jutalomként az Úr Istentől a keresztet kapta. Amikor legjobban szüksége lett volna munkatársra, az egyre növekvő paphiány miatt káplán nélkül maradt. Szíve gyöngült, álmatlanság gyötörte. Aranymiséje körül már csak állandó orvosi ellenőrzéssel és a szomszéd paptestvérek segítségével végezhetette munkáját. 1980 őszén kénytelen volt nyugdíjba menni. Az egykori szemináriumban, a jelenlegi papi otthonban kapott szobát. Oda került vissza, ahol papi élete elején hét évig dolgozott.

1985. december 15-én enyhe agyvérzést kapott. Két hétig kissé javult az állapota, de utána egyre romlott. Január 29-én adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. — Temetését püspöke, Dr. Szakos Gyula végezte. Megköszönte hosszú, szép életének fáradtságos munkáját. Főként imádságos lelkületét emelte ki.

A csákvári és vértessaljai egyházközségek búcsúszása után a csákvári református lelkész köszönt el tőle meleg szeretettel. Mindig zavartalan békében és testvérien szolgálták egymás mellett az Úr Jézus ügyét. Mindig nyugodtan fordulhatott hozzá még egyéni ügyeiben is jótanácsért.

A temetés után a szeminárium templomában a püspök atya negyven paptestvérével együtt mutatta be a szentmisét. Volt tanítványai, káplánjai, esperesi kerületének papjai könyörögtek érte az örök Főpaphoz és köszönték meg azt, amit papi életük számára az Úr rajta keresztül nekik adott.

Kispapkori barátja

MÁJER TIBOR FRIGYES (1921—1986)

P. Hunya Dániel szegedi spirituális, a Papi Lelkiség folyóirat szerkesztője és szentéletű nevelőnk egyik legkedvesebb lelki gyermekét szerette benne. Az akkori kispapegység és papi egység-mozgalom országos szervezői közt mély buzgóságával, lángoló egyszerűségével az első vonalban harcolt a magyar papság magasabb színvonaláért. Ő szerkesztette a Kispapegység különnyomat „Lelkiség” című rovatát. Amikor 1950-ben a mozgalmi munka külső lehetőségei megszűntek, papi életének korszerű de százszerűsége, Isten ügyének, Krisztus népének szentelt életével, paptestvéri magatartásával a gyakorlatban mutatta be elveinek értékét.

Miskolcon született 1921. május 3-án evangélikus szülőktől. Édesapja ezredes, majd a szolgálatból való kilépése után Sashalom tisztelet polgármestere. Talán tőle tanulta fia a fegyelmezettséget és a kemény akaratot. Édesanyja korán meghalt, de ő kellő tisztelettel viszonyult nevelőanyjához is.

Budapesten érettségizett, majd a Műegyetemre iratkozott be. Másodéves hallgató korában Tóth Tihamér könyveinek valamint a katolikus szentbeszéd hatására érte a

megtérés kegyelme. Nemcsak katolikussá lett, — szüleinek heves tiltakozása ellenére — hanem még abban az évben a csanádi egyházmegyében jelentkezett; papnövédeknek. Teológiai tanulmányait Szegeden és Budapesten végezte.

Az ostrom alatti és utáni nélkülözésekben tüdővést kapott, így egy évig vidéki plébánián pihent. Kigyógyulva, Szegeden szentelték pappá 1947. augusztus 31-én.

1947—1955 között Eleken segédlelkész, 1955-től 1957-ig Dombóegyházán káplán, majd Lőkősházán szervező-lelkész, 1970-től plébános. Nem volt könnyű dolga; a nép hitének, vallásosságának elmélyítéséért sokat kellett dolgoznia.

1960-ban idegkimerültség súlyosbítja helyzetét. A Historia Domus-ban írja: „Jobb lábam térde megdagadt, — hetek óta a motor is rossz — mégis menni kell. A lőkői papnak csak egy útja van: átkozottként élni a testvérekért... Nem tudok jól aludni. Hasogat a vállam, a bánattól a falat is kifordul a számból. A búskomorság kerület, idegzetileg devalválódom. A hitoktatásban teljes a csőd, az ígért néhány gyermek is elmarad...” Cikket ragaszt az emlékkönyvbe a 9 éven át befalazott orosz katonáról, aki mégis hűségesen áll minden nap kijelölt őrhelyén. Ehhez hasonlítja magát. De leküzdí csüggedtségét, szolgál tovább, s a kitartás eredményeket is szül. 1978. szeptember 15-től a nagykamarási plébániát is ellátta. A kinevezést azzal fogadta el, hogy megtarthassa régi, szeretett lőkősházi híveinek lelki gondozását is. Ettől kezdve minden nap mindkét helyen misézett pontos időben. Nem mulasztott el semmit egyik helyen sem. Lőkősházán vasállványos harangtornyot (kampanilét) építtetett, hogy a három harang messzire szóljon. Villamosította a harangozást mindkét plébániáján. 1984-ben, az alapítás 100-ik évfordulójára kívül és belül, nagy gonddal és költséggel felújíttatta a nagykamarási templomot.

Ezüstmiséjét 1972-ben kedves hívei és barátai körében ünnepelte, hét vendéggappal koncelebrálva. Az eleki énekkar is eljött, s a nagy sokadalomban kanadai és holland vendégek is voltak. Egy holland egyházközség patronálta lelkipásztori munkájában, ahol több magyar család is él.

Sok irányba kiterjedt lelkipásztori figyelme. Az ifjúsággal, a legszegényebbekkel és a cigányokkal szeretettel foglalkozott. Cigánynapot rendezett műsorral. Segítséget nyújtott a rászorulóknak, többek között kongrua nélkül levő gör. kat. paptestvéreinek is. A gyermekeknek Nagykamaráson a templomkertben külön szánkközt dombot készíttetett. Óslénytannal is foglalkozott, hogy meghatározhassa a sóderbányából kitermelt őszállatmaradványokat.

Megíratta előbb Nagykamarás majd Lőkősháza róm. kat. egyházának történetét; ezekhez éveken át gyűjtötte az anyagot, forrásokat. Halála előtt még hangszalagra mondta elképzeléseit, ismereteit.

Szigorú aszkéta életmódott tartott. Napi breviáriumát sok munkája közepette, vagy annak végeztével mindig pontosan elimádkozta. Autóújtjain a rózsafüzért mondotta hangosan, — néha utasaival együtt. Épületes áhítattal misézett. Beszédei mély meggyőződés tette hatékonyá. Napközben vagy este talált időt magányos adorációra. A harmadik órát a papságért ajánlotta fel.

Kezdetben gyalog és kerékpárral, sokáig motorkerékpáron végül Trabant-kocsijával járt. Másokat kímélve érte a balesete; szerencsére sérülés nélkül megúszta. Kórházba szállították agyrázkódással, de megszökött, s estére már a templomban volt. Minden késő délután — még jeges vízben is — rendszeresen úszott a kavicsbánya vizében, hogy testi erőnlétét fenntartsa. Úszás közben érte a szívinfarktus, felszen-telésének 39-ik évfordulóján. Ezen a napon prédikálta éppen híveinek: „A haldoklónak fogjátok meg a kezét!”

Az ő kezét — sajnos — nem foghatta meg senki, de bizonyára megfogta és az örök hazába vezette az a Boldogasszony, akit gyermekkorától hűségesen tisztelt, akinek skapuláriját — mint a karmelita harmadrend tagja — mindig viselte.

Dr. PAPP FERENC
(1920—1986)

Börvényben született 1920. május 21-én. Teológiai tanulmányait a Pázmány Péter Egyetemen végzi mint a Központi Szeminárium növendéke, de a szatmári egyházmegyehez tartozik. Pappá Nagyváradon szentelik 1945. május 27-én.

Ifjúkora óta vágyódott arra, hogy taníthasson. 1944-ben tanít is a nagykárolyi piarista atyáknál. 1948-ban megszerzi a tanári diplomát történelemből és latinból a debreceni egyetemen, majd doktorál is. 1961-ben pedig teológiai doktorátust szerez a Budapesti Hittudományi Akadémián. A körülmények azonban csak részben s nem eredeti elképzelésének megfelelően tették lehetővé álmái megvalósítását. 1946-ban segédlelkész Mérken, 1949-től pedig Mátészalkán. 1971-ben ugyan hivatalosan nyugdíjba vonul, de továbbra is kíséget ugyanott, hiszen szíve-lelke, egész papi élete kötötte össze az ottani hívekkel.

Katedra nélkül is fáradhatatlanul oktatta a rábízott gyermekeket a katekizmusra, s készítette fel őket a szentségek méltó felvételére. A gyónatószékekben nemcsak feloldozott, hanem a legnehezebb terheket is igyekezett könnyíteni azzal, hogy lelki vigaszt és tanácsokat adott. Csodálatos szentbeszédeiben pedig buzdított, tanított, ostromozott, „mindig aszerint, amire a legnagyobb szükség volt, illetve amire rászolgáltunk” — írja egyik híve. S folytatja: Mindnyájunknak példát mutatott bátorságból, hazaszeretetből, hithűségéből.

Szerény, önzetlen, de nem megalkuvó emberként élt. A vélt vagy valós igazságtalanságokat, amiben bőven volt része, olykor zúgolódvá, máskor megadóan, emberien viselte el. Az általa igaznak tartottakért viszont mindenkor, mindenkiel szemben kiállt. Sok-sok csalódás adódott ebből. El-elcsüggedett, de azután eszébe jutott, hogy az emberek közbenjárásával Isten terel az emberi gyarlóságból fakadó tövises útra is, s ekkor bocsánatot kért. Tudta, hogy az Ő beleegyezése és akarata nélkül hajunk szála sem görbülhet meg; csak próbára tesz, főleg pedig azokat, akiket nagyon szeret.

Hosszú betegség után a debreceni klinikán adta vissza lelkét Teremtőjének.

Szeretetű hívei falujában, Mátészalkán temették el.

K. I.

CSONKA FERENC
(1924—1986)

Csonka Ferenc és még mi öten 1949 márciusában álltunk a szentelési oltárhoz. Egyikünk pálos szerzetes volt. Másik társunk pár év múlva motorszerencsétlenség következtében az út porában lelte halálát. Csonka atya soha nem ült volánnál. Szeme nem tudott alkalmazkodni a sötéthez. Talán ez is közrejátszott, hogy Budapest Rákóczi útján elgázolták. Egyébként is mindig sietve és elgondolkodva közlekedett. Igen gyorsan átért odaát: már a mentőben kiszenvedett, 1986. szeptember 22-én.

Nem volt szokványos egyéniség. „Csonka-Csópi”-nek becéztük. Ketten vitattuk elbőbségünket 190 centis méretünkkel. Sajnos, egyikünk sem adott arra, hogy délcég legyen a tartása. Szerénynek ismertük meg anyagiakban, de gazdagnak lelkiekben.

Nem volt szokványos az indulása sem. Nem egyházi iskolából és nem latin erettségivel jelentkezett. Cserkészetből indulhatott hivatása. Különös karizmája volt: a fiatalokkal való szóértés, a közösségre nyitott hajlam. Ebből készült börtönének is a kulcsa. Idegileg és kedélyileg annyira megviselte, hogy hazájának is hátat akart fordítani. De csak egy lengyel börtönig jutott el. A Mecsek zengői katlanának elnéptelenedett plébániáján sikerült neki traumáit úgy földolgozni, hogy amikor már utlévéllel kimehetett, akkor is hazatért híveihez. Nem vált rezignáltá, sem pesszimistává. Nem

maradt benne szemernyi gyűlölet sem meghurcolóival szemben. Működése második felében sem volt „magán-élete”.

Ellentétes vonások harmóniába olvadtak színes személyiségében. Komolyan vette hivatását, de az élet tülekedését kellő humorral konstatálta. Imádságos és emelkedett lelkületű volt, de tökéletesen kiismerte magát a világ ügyeiben is. Milliók mentek át renováláskor a kezén, de egy fillér sem tapadt hozzá. Mi négyen egy nevezőn voltunk, de a számlálóban nagyok voltak az eltérések. Úgy ismertük egymást, mint a tenyerünket, ő mégis kiismerhetetlen maradt. Nem volt zárkózott, sem közlékeny. Nem véletlen, hogy működése utolsó helyén, Kővágószőlősen, az uránbánya vezetőségében tudatosult: nem lehet közömbös számukra a területükön álló műemléktemplomok sorsa. Milliós értékeket áldoztak rájuk. Az sem véletlen, hogy nemcsak az egyházközségének elnöke búcsúzott tőle költői szépséggel, hanem a falvai közös tanácsának elnöke is. Sőt a falurádió adásában is szó esett halálos szerencsétlenségéről.

Sem az emberiség sem az egyház letűnt évtizedei nem voltak könnyűek. Csonka Ferenc úgy tudta megőrizni emberi és papi tisztaságát, hogy tudatosan vállalta „népi származását”, ugyanakkor soha nem volt benne konzervatív hajlam. Elvezte és értékelte a múlt minden értékét, így számára nem jelentett konfliktust sem a zsinatokhoz kapcsolódó, sem a társadalmi változások előidézte ezerarcú problémavilág. Egy rázós korszak érdekes lelkipásztorát vesztettük el személyében.

Ravatalánál így búcsúztam tőle:

„Nem mondunk nagy szílamokat arról, hogy emléked örökké megőrizzük. Névtelen, elfelejtett Isten-szolga leszel, mint legtöbbünk.” Mégis, számtalan paptársának, lelki gyermekének és fiatalkori ismerősének szíve mélyére oda van írva a neve.

Ez mutatkozott meg fölemelően magasztos temetési liturgiáján.

Confrater

Dr. RAJZ MIHÁLY
(1911—1986)

Pappászentelésem előtt mondotta: Aztán holnap reggel, ha fölébredsz, mondd magadnak: pap vagyok! Ha kedves elhunytunkat akarnám röviden jellemezni, hát ezt mondanám róla: Mindig pap volt, teljesen azonosult hivatásával. Minden képességét a szent szolgálatba állította.

Mint kiváló képességű növendéket Hanauer püspök úr Innsbruckba küldte, és ott szerezte meg azt a tudást és lelkiséget, amely töretlenül elkísérte életútján. Rövid káplánkodás után a váci papnevelőben, a gimnazista kispapok prefektusa lett. Igazi atyai szívvel fordult növendékei felé, akik kivétel nélkül szerették. Nemcsak a noteszt, de minden növendékét élete végéig megőrizte szeretetében.

Pétery József püspök úr néhány évre munkatársai közé választotta, majd lelkipásztori szolgálattal bízta meg. Természetes és kegyelmi adottságai itt termettek értékes gyümölcsöket. Mindennapos imája, elmélkedése az Oltárszentség előtt biztosította, hogy lelkesedésének tüze soha ki ne aludjék. Akkor sem csüggedt el, amikor méltánytalanságok érték és elnyerte azt a kegyelmet, hogy üldözést szenvedjen az Isten országáért. Ennek alázatos vállalatában nőtt igazán nagyra. Mint plébános, mint káplán, falun és városban egyforma szeretettel gondozta a rábízott embereket.

Az utóbbi évtizedekben aligha akadt nála buzgóbb igehirdető. Korát meghazudtoló fűrgeséggel járta az országot, tartott lelkigyakorlatokat, papi rekollekciókat, továbbképző előadásokat. Mindezek töredéke könyv alakjában is megjelent; szíve vágya volt, hogy szellemi kincsait összecsomagolja és hátrahagyja örökségül. Élete utolsó percéig voltak tervei, sohasem szándékozott nyugdíjba menni. Szerette volna megírni kedves püspökének, Hanauer A. Istvánnak élettörténetét.

Amikor meggyengült az egészsége, akkor sem gondolt a nyugdíjra. Gyakran hangoztatta barátai előtt: szeretnék aktív szolgálatban meghalni. Az Úr Jézus teljesítette kívánságát.

1984-ben hívei körében ünnepelhette aranyisméjét, papi életének utolsó nagy állomását. Mátyásföldön történt ez, ahol csaknem huszonöt évet töltött a hívek szolgálatában. Ez volt az ő Nebo-hegye, ahonnan föltárult előtte az Igéret földje. Hívei, mint atyjukat búcsúztatták, a váci egyházmegye papsága egyik legkiválóbb tagját veszítette el. Égi kincsekkel, gazdag halottként távozott körünkből.

A váci szeminárium gimnazistáinak kápolnájában minden vasárnap ő tartotta az elmélkedést. Az oltárkép Jézust ábrázolta, amint kezében tartja és kínálja szeretettől lángoló szívét. Rajz Mihály is erről gyűjtötte meg az övét és a rábízottakét. Áldott szíve megszenteli a cinkotai temetőt, és amit öröknek teremtett benne az Isten, legyen az örök boldogság részesévé.

Tanítványa

BARNA JÓZSEF (1899—1986)

Nagykárolyban született 1899. május 31-én; meghalt Turterebesen 1986. november 20-án.

Jól szituált iparos családból származott. Középkiskolát a nagykárolyi piaristáknál végezte, teológiai tanulmányait pedig a budapesti Központi Szemináriumban. Boromissa püspök 1923. július 23-án szenteli föl Szatmáron.

Krasznabéltelken kezdi kápláni működését, Felsőbányán folytatja, majd négy éven át a szatmárnémeti székesegyházban káplánkodik. Hétévi káplánkodás után Batizon indul önálló papi működése, ahol filiatemplomot is épít.

1942 húsvétján veszi át a turterebesi plébánia vezetését Bagossy Bertalan esperes plébánostól, aki a szatmári Királyi Katolikus Gimnázium utolsó igazgatója és történész paptanára volt. Óriási szenzáció egy zárkózott, száraz tanár után egy ízig-veérg lelkipásztor, nagy olvasottságú és imádságos lelkű 43 éves, életerős, aszketikus népszónokapostol.

Az öt tanerős zárda-iskolát felkarolja. A gyermekek barátja. A vízkeresztli házszentelés hagyományát — amely általános és minden házra kiterjed — családlátogatássá teszi, és összeírja a falu apraját-nagyját. A háromezer lelkes plébánián mindenkit névszerint ismer, még a karonülő csecsemőket is. Bevezeti a vasárnapi gyermekmiséket — közös énekekkel, imádságokkal, exhortációval. Pár évi siker után a felnőttek is szívesen elkísérik a gyermekeket, és nő az áldozók száma. A vasárnapi litánia után a felnőtteknek magyarázza a katekizmust. Bevezeti a Sz. V. U. éneklését; énekpróbákat tart. A bevonuló katonákat, diákokat stb. gyónással és áldozással bocsátja útnak. A háború sebeinek enyhítésére bevezeti a csütörtök éjjeli szentségimádást. Mind a zsidók, mind a svábok deportálása ellen felemeli tiltakozó szavát, és közbenjár híveiért a parancsnoknál. Bár több mint ötven holdas javadalmi földje van, nem gazdálkodik: megbízható felesgázdára bízta az egészséget. Egy lovat tart, hogy a filiába, szőlőbe és a betegekhez hamar eljuthasson.

Lelkipásztori munkájában állandó káplánja van, a püspök általában rá bízta az újmiséseket. 25 év alatt 10 káplánja volt. Asztalánál szívesen látott vendégek a paptestvérek, s özvegy édesapja nála lakik. Az asztali olvasmány legtöbbször a martirologium. Evés után hosszú asztali beszélgetés, adomázás, sőt este nótázás is.

A háborús éveket együtt szenvedti át híveivel. Jó kapcsolatot tart fenn mind a görögkatolikus lelkésszel, mind a református pásztorral. Román származású szerzetes,

görögkatolikus pap hosszú éveken át a gyóntatója. Ez a jó viszony megszűnik, amikor később ortodox lelkész küldenek Terebesre.

1967-ben nyugdíjba kényszerítik: nem neveznek ki melléje káplánt. Hogy a lelkipásztori munka ne szenvedjen kárt — filiába és a betegekhez nem tudna idejében eljutni — felajánlja 68 éves korában lemondását. Abban a reményben teszi ezt, hogy olyan plébánost neveznek ki volt káplánjai közül, aki mellett meghúzódhat nyugdíjas-ként, és tovább végezhet kiségitő papi munkát. De a változás sok keserűséget okozott a plébánián meghúzódó és kiségitő lelkészi munkát vállaló „öreg papnak”. Nagy vizsgálása, hogy aranymiséjén hat nevelt papfia koncelebrálhat vele Jézus Szive vasárnapján. Az asztali pohárköszöntőt a rangidős papiára bízák. A nagykarolyi kastély egyik felirata a mottó: Fide virtute, famam quare; közkonatoként áll az áldozati oltárnál, jó hírnevet csupán becsületes papi munkával szerzett magának.

Még ebben az évben új plébánost kapott Terebes annak a volt káplánnak személyében, aki hét boldog esztendőt töltött a plébániáján. Enyhülnek a kiszolgáltatott öreg pap gondjai, de a korral járó betegségek gyakran bekopogtatnak magányos szobája ajtaján. Gyémántmiséjén ismét köszönhettem: a briliánsok csak kemény csiszolás révén születnek meg a gyémántokból. Megértette és elfogadta.

1985 júliusában még részt vehetett a 10. primicián, amelyet a terebesi templom oltáránál rendeztek a falu szülőitjének. Eveken át már csak szobájában misézett: a plébános először ministrált, majd koncelebrált vele és végül csak áldoztatta naponta.

A turterebesi új plébánia emeleti szobájában virrasztanak mellette hűséges hívei éjszakáról éjszakára. Főápolója maga a plébános és áldott lelkű — a háztartást is vezető — özvegy nővére.

A szatmári egyházmegye nesztorát az ordinárius temette szentmisével november 22-én. A tágas templomot zsúfolásig megtöltötték a jó hívek. A szatmári papok szinte teljes létszámban jelen voltak. Nem a rövid gyászbeszéd, hanem a halott hosszú búcsúlevele volt a temetés fénypontja.

Dr. Cserháti István

MERÉSZ GÁSPÁR FERENC O. CIST.
(1915—1986)

Gáspár testvérünk „amerikás” magyar család gyermekeként született Detroitban 1915. március 16-án. Hazatérésük után atya korán meghalt, édesanyja pedig Egerfamoson telepedett le és szerény gazdaságának veritékéből nevelte fiát, mígnem az a ciszterci rend oblátusaként a budai Szent Imre Gimnáziumban fejezte be középiskolai tanulmányait. 1935. augusztus 29-én lett a rend novíciusa, és a zirci Teológiai Főiskola elvégzése után a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem hallgatójaként szentelték pappá 1942. június 21-én. Egyetemi tanulmányai befejezése után, 1943-ban került magyar-latin szakos tanárként a székesfehérvári gimnáziumba. Egyéves megszakítással itt folytatta működését a szerzetes-iskolák államosításáig.

Nem volt tanári alkat, inkább a lelkipáztorkodás vonzotta, és tanárként is diákjai vallásos nevelése volt legfőbb ambíciója. Ez a lelkipásztori hajlam jellemezte őt a rend 1950-ben történt feloszlata után is, amikor a Székesfehérvár-szárászréti lelkészséget átvette. Egészen a rábizott híveknek élt, teljes testi-lelki odaadással. Édesanyja maradék vagyonszámból segített neki kápolnája bővítésében és felszerelésében, meg a hiányzó plébánia-ház felépítésében. Ritkán található olyan összhang, amilyen a mélyen vallásos anyát bensőségesen buzgó pap-fiával összekötötte. Gáspár testvérünk szíve csak egy anyáért rajongott még jobban. Ez az égi anya, a Boldogságos Szűz Mária volt. A Mária-tisztelet állt lelkiéletének középpontjában és Mária volt életének „vezérlő csillaga”. Ez lelkesítette őt a fatimai Szűzanya tiszteletének Fehérvárott történő föllendítésében és a templomára jellemző mindenhavi máriás zárandoklatok el-

indításában és meggyökereztetésében. Magányos ember volt, akit fájdalmasan gyötört, és sokszor alázatos önvádra indított a rábízottak részéről gyakran tapasztalt megnemértés és buzgósághiány. Talán túlságosan a magasba akarta őket vezetni, akik közül legtöbbször visszariadtak a keresztény odaadásnak attól a lángolásától, ami lelkipásztorokat emésztette. Fájdalmaival csak Istenhez menekült, és csupán a szívéből nap-nap után fölfakadt vallásos versekben tárta föl lelkének legmélyét. Nem volt költő a szó irodalmi értelmében, de versírását betöltötte istenszeretetének mindenek feletti lobogása.

1986. október 6-án hajnalban bugzó szíve hirtelen megszűnt dobogni: hazahívta őt a mennyei Atya. Koncelebrált szentmise után temették a székesfehérvári egykori ciszterci plébánia-templom kriptájának egyik sírboltjába.

-s -n

DR. GYÖRÖG PÁL
(1901—1986)

Kisnemesi határőrök sarjaként, a Győrög nemzetségből származott, akik közül többen is (Gy. György 48-as hadbíró, ügyvéd, pedagógus, lapkiadó és fia: Gy. Leó ugyancsak ügyvéd és lapkiadó, festőművész, a „Magyar lobogó alatt az Adrián” c. könyv szerzője) beírták már nevüket a magyar történelembe. Alsóőrött (a mai Burgenlandban) született 1901. június 3-án földműves családból. Szülőfalujában járta ki az elemi 6 osztályát, a gimnáziumot Felsőlövön. Mint a szombathelyi egyházmegye teológusa az egyetemet Bécsben végezte, ott is szerzett doktorátust. 1925. július 19-én szentelték pappá a bécsi Szt. István dómban, újmiséjét természetesen szülőfalujában tartotta. 1926—1929 években Szombathelyen székesegyházi káplán és hitoktató. 1929-től 1932-ig hittanár Zalaegerszegen a reálgimnáziumban és a tanítóképzőben. A városban ekkor Péhm József (Mindszenty József) apátplébános a hitoktatókat is a plébánia épületébe gyűjtötte össze. 1932-től 1944-ig Kőszegen hittanár az állami tanítóképzőben és az evangélikus leánylíceumban. Hosszú hittanári működése során igen sok tanítványa volt, így nem csoda, ha e városok határán messze túl is közismert személyiséggé vált. Tanári beosztásából szülőfaluja is hasznot húzott, mert a szünetekben gyakran helyettesített „otthon”, Alsóőrött. 1944-ben Vasszilvág és a filiaként hozzátartozó Vát plébánosa lett, mint esperest a hitoktatás felügyeletével is megbízták. 1963-ban Perénye plébániáját vállalta, nem minden ok nélkül. Mint gyermek miniszterlás közben s később mint plébános helyettese sokszor olvashatta a temető közepén lévő nagy kőkeresztet: „Itt nyugszik az Úrban Hollósy István, aki 37 évig volt Alsóór plébánosa. szül. vasm. Perényébe, megh. 1868. jan. 1-én Nyugodjék békében híveivel együtt!” Ő tehát tudatosan egy adósságot akart törleszteni, egy kölcsönt akart visszadni, amikor ősz fejjel vállalta a perényei plébániát, ahonnan aztán nem is ment nyugdíjba. Még 86 éves korában is aktív volt, ha némely szertartást már csak űlve tudott is elvégezni. Hívei nagyon becsülték, szerették, értékelték áldozatát. Szellemi frisségére jellemző, hogy mindig képezte magát, öreg korában is kért mindig újabb teológiai kiadványokat. Az utóbbi időben egyedül élt a plébánián, mint sok más pap is. Csigolyatöréssel a földön fekvé találtak rá az egyik adventi reggelen. A szombathelyi kórházban halt meg december 23-án, amikor Alsóőrött éppen szentségimádási nap lévén az egész falu imádkozott érte. Már évekkor ezelőtt kifejezte óhaját, hogy hívei körében szeretné válni a feltámadást, pedig nagyon szerette szülőfaluját. 1975-ben arany-, 1985-ben gyémántmiséjét Alsóőrött is megünnepelte, de mint jó pásztor a halálban is bárányai körében akart maradni. Ezért temetésén, 1987. január 5-én, — melyet az őt hamarosan követő dr. Póka György püspök úr végzett, — alsóőri földet szórunk koporsójára.

P. Galambos Iréneusz OSB

POLGÁR ANDRÁS SJ
(1900—1987)

Mindannyiunkat megdöbbentett a hír: P. Polgár András, szeretett Bandi bácsink 1987. jan. 18-án itthagytott minket. Az év elejétől egyre aggasztóbb hírek érkeztek egészségi állapotáról: epevezeték-elzáródás jelenségei mutatkoztak rajta, s ezt az alapvető sérülést már a „minden mindegy” műtét sem tudta jóra fordítani. Tudtuk és ismertük őt, s nem kételkedtünk abban, hogy azzal a lelkülettel néz a „nagy utazás” elé, ahogy azt Loyolai Szent Ignác Atyánk óhajtja: „Miként egész életében, úgy főleg halálában törekedjék a Társaságnak minden tagja arra, hogy a mi Urunk és Istenünk, Jézus Krisztus megdicsőüljön benne, s az ő szent tetszése teljesüljön rajta . . . , az embertársak pedig épüljenek legalább türelmének és lelki erősségének példáján . . .”

De hogyan is indult el az a nyolc és fél évtizedet betöltő gazdag és termékeny jezsuita élet? Erről valljon maga P. Polgár: „1900. júl. 3-án születtem Fiumében; ez akkor Magyarországhoz tartozott. Szüleim nagyon jól neveltek. Igen becsületes, jó emberek voltak. Megvolt a szigor, de mellette a jószág is. Öten voltunk testvérek. En voltam a legkisebb. Belépésemig, 1917-ig, igen jó körülmények között éltem. Vasúti házban laktunk, melyhez nagy udvar, egy erdős hegy tartozott, és az egész objektum fallal volt körülvéve. Harminchat család lakott itt együtt, mindegyikben öt-hat gyerek. Így aztán bőven akadtak játszótársak. Az állami elemi iskolában négy osztályt, majd az Állami Főgimnáziumban hét osztályt végeztem el.

Vallásos életem ebben az időben a kötelező vasárnapi szentmisehallgatásból és évi kétszeri gyónás-áldozásból állt. Semmi egyéből. A hitoktatás sem volt rám hatással. Hatodikos gimnazista koromban hallottam a jezsuitákról, éspedig azt, hogy a rend mindenkit tehetsége szerint képezi ki. Ez tetszett nekem. De hamarosan el is felejtettem az egészet.

Napirendem a nyári vakációban a következő volt: 9 órákor keltem, megreggeliztem, és lementem a tengerre. Ott töltöttem az egész napot fürdéssel. Este hazamentem, vacsoráztam, és aludni tértem. Reggel, este imádkozni? Szüleimnek segíteni? Időmet valami hasznos dologgal tölteni? Eszembe se jutott. A hetedik gimnázium után édesapám Zágrábba akart küldeni a vasúthoz állásba, hogy a katonai szolgálat alól mentve legyenek. Azonban minden másként történt.

Egyik napon — magam sem tudom miért — az a gondolatom támadt, hogy megváltoztatom az életemet. Késő délután bementem a városba. A kórzon találkoztam egy ismerős pappal, aki diákokkal sétált ott. Odamentem hozzá, és így szóltam: „Gyónni szeretnék!” A pap csodálkozva kérdezte: „Most?” — „Igen! Most.” — feleltem. Meggyóntam, és attól kezdve gyökeresen megváltozott az életem.

Másnap reggel már 6 órákor keltem. Egy imakönyvből reggeli imát végeztem, majd bementem a városba szentmisére. Meg is áldoztam. Támaszkodás nélkül térdelem végig a szentmisét, teljes vigasztalásban. A padban ott találtam Nogai imakönyvét. Találomra kinyitottam. A Jézus Szíve litániánál nyílt ki. Ettől kezdve mindennap a szentmise után elimádkoztam, anélkül, hogy valami fogalmam lett volna Jézus Szívéről. Szentmise után hazamentem. A pincéből — anélkül, hogy erre kértek volna, — fát hoztam, kitisztítottam az összes családtag cipőjét, és minden másban segítségére voltam édesanyámnak. A fürdésre csak délután került sor. Estefelé a rózsafűzér átjuttosságra mentem be a városba, a kapucinusok templomába. Ezen túl minden napom így telt el. Mekkora kegyelem volt ez egy olyan fiúnál, aki eddig majdnem úgy élt, mint a mai ifjúság.

Augusztus elején a háborús állapotok miatt hazaküldték Innsbruckból a negyedéves teológusokat. Így jött Fiuméba egy olasz jezsuita, P. Viezzoli. Abban a templomban misézett, melybe én is jártam. Megkértem, hogy mindennap hazakísérhessem. Újra felébredt bennem a jezsuiták iránti érdeklődés, és én — aki soha nem akartam pap lenni, hanem mérnöki pályára készültem — most kikérdeztem az atyát a rend miben-

létéről. Majd nyolc napon át, mindennap elmentem egy csendes templomba és anélkül, hogy erre bárki tanított volna, naponta két órán át fontolgattam, van-e hivatásom, vagy sem? Meggondoltam az okokat, pro és kontra, és a nyolcadik napon eldöntöttem: jezsuita leszek.

1917. szept. 6-án este 1/2 11 órakor léptem be a nagyszombati novíciátus kapuján. Első péntek előestéje volt!"

Ez a megjegyzés — véleményünk szerint — nem véletlenül került ebbe a rövid összefoglaló írásba. P. Polgár életének igazi meghatározója a Jézus Szíve tisztelet volt, mely egyre több szolgálatra és áldozatvállalásra készítette őt, és egyre jobban elkötelezte Jézus szentséges Szíve tiszteletének terjesztésére. — A teológiát Innsbruckban végezte; Budapesten, 1928. júl. 29-én szentelték pappá. 1929-ben a fővárosba helyezik a Jézus Szíve templomba; 1930—31-ben pedig Rómában végez tanulmányi évet.

Az 1931-től 41-ig terjedő időt P. Polgár csupán néhány szűk mondattal intézi el, pedig ez a tíz esztendő nemcsak az ő hanem az egész magyar katolicizmus életében is jelentős volt. Nincs olyan magyar egyházmegye, nagyobb város vagy település, ahol P. Polgár ne fordult volna meg, és alapos felkészültséggel, élményszerűen, praktikusán ne gyűjtötte volna fel a szíveket Jézus szentséges Szíve tiszteletére. Egészen sajátos képessége volt, hogy a gyermekekkel megismertesse a keresztény élet alap-elemeit, megutáltassa velük a bűnt, és megszerettesse velük az Úr Jézus Krisztust. Állandó előadója volt a péceli lelkigyakorlatos háznak, a Manrészának, és szakadatlanul járta, — főként nyaranta, — hazánk szerzetes közösségeit.

„1941-től 43-ig Pécsen voltam lelkipásztor. 1943-ban visszakérültem Budapestre, és 1949-ig az ország különböző helyein férfiaknak tartottam nyolc napos apologetikus előadásokat. 1949 szeptemberétől 1950. május 22-ig a Manréza igazgatója voltam.” Itt nagy buzgóságával és eddig alig észlelt szervezőképességével tűnt ki. A Manréza elfoglalása után Kaposvárott lett házfőnök, de csak rövid időre, mert következtek a szétszórás nehéz, de nem terméketlen évei.

Magánlakásban, polgári ruhában, de töretlen bizalommal, sok megaláztatás közepe, az egyik helyről eltanácsolva, minden érzékenykedés és megbántottság nélkül ment a másik helyre, ahol szolgálhatta Isten szent népét. „Kelenföldön, az Óbudai Plébánia templomban, a Karolina-úti és a Bartók Béla úti kápolnában működtem: miséztem, gyóntattam és prédikáltam. Lelkigyakorlatokat is adtam. 1978-ban elvesztettem centrális látásomat. Azóta nem tudok írni, olvasni, egyedül közlekedni stb. 1981-ben szív-infarktust kaptam. Ezzel — az orvosok parancsára — megszűnt összes külső működésem. Már fiatal koromban gyakran gondoltam arra, ha egyszer munkaképtelen leszek, azért nem akarok majd tétlenül ülni. Fordítani, írni és imádkozni fogok, hogy életem utolsó pillanatáig hasznos tagja lehessen a Társaságnak. Most ezt a korszakot élem, centrális látásom elvesztése miatt, — természetesen mások segítségével.

68 éves hivatásom során soha, egyetlen egy gondolatom sem jött hivatásom ellen. Nagyon boldog voltam és vagyok, hogy jezsuita lehetek! Köszönöm mindazt a jót, amit kaptam. Elsősorban a kiváló lelki nevelést és Jézus Szíve tiszteletét. Bocsánatot kérek, ha valamilyen nem feleltem meg Rendünk előírásainak.” Ehhez ugyan mit lehet még hozzátenni?!

(Lelkigyermek)